

Jalkanen etsii taiteessaan Pyhäjärven henkeä

"Herääminen aamuun" on suurlähetystön seinällä Madridissa.

Pyhäjärven horisonttia Pispalassa esittävä teos on suurlähetystömme seinällä Madridissa

edustamassa Suomi-kuvaa. Sen on tehnyt Timo Olavi Jalkanen. Hänen aamukastepisaraa esittä-

vän työn kelpuutti seinälleen myös edesmennyt Juice Leskinen. Veden joustavalla pinnalla matkustava lehti on Jalkasen teoksissa symboli, välittäjä meneeseen. Katsoja kokee hänen teokset sisäisellä tunteella, ei opitulla tiedolla eikä ajattelulla.

Jalkasen taiteessa voi nähdä vaikutteita maalaustaiteen romanttikan aikakaudesta. Ne synnyttävät tunnelman kaipuusta, usein saavuttamattomasta. Hänen kuvissaan lintu ei katso päin, ei antaudu katsojalleen, vaan on menossa jonnekin.

Jalkanen kuvaa usein pieniä yksityiskohtia Pispalan ja Tahmelan rannan maisemasta, mutta tulee samalla kuvanneeksi omaa mielentilaansa jopa tahtomattaankin. Mutta hänen teoksensa aktivoivat katsojan omia muistijälkiä, olipa taiteilija teoksillaan itse tavoitellut mitä tahansa. Tässäkin tapauksessa kauneus on siis katsojan silmässä. Jalkanen nimenomaan tähdentää, että hän ei esitä kauniita näkymiä. Katsoja joka kokee hänen teoksen-

"Impressio: alkujärvi", kaukana ajan hiljaisessa alussa.

sa kauniina, kokee todellisuudessa teoksen herättämät omat muistijälkensä kauniina sisällään. Jalkasen hiljainen taide toimii myös manifestina tämän aikakauden huutavan aggressiivista TV- ja mediamaailmaa kohtaan.

Espanjassa Madridin näyttelyssä Jalkanen kuuli, kuinka eräiden ikänsä metropolissa asuneiden madridilaisten mielestä avarissa kuvissa oli jotakin pelottavaa, kun taas suomalaisiin ne kolahtavat olipa kyse hesalaisesta tai maalla asuvasta. Kyse on siitä, onko katsojalla muistijälkiä joita kuvat aktivoivat. Ava-

"Sonaatti aamukasteelle" on Juice Leskisen seinällä.

Ranta kuin luotu snorklaajalle

Timo Olavi Jalkanen kuvaa myös veden alla. Hän kertoo kuinka Pyhäjärven rantavedet Pispalassa ja Tahmelassa ovat pintasnorklaajalle ihanteellinen kohde. Vaikka näkyvyys näissä vesissä on etelän kohteisiin verrattuna olematon, rannan mataluus mahdollistaa kilometrien lenkin, niin että pohjaan näkee koko ajan. Matala vesi on myös lämmintä, jolloin kuumimpaan kesäaikaan voi tarkkailla yhtämittaisesti toista tuntia vedenalaista maailmaa ilman märkäpukuakin.

Jalkanen harmittelee olevansa ainoa snorklaaja tällä rannalla. Olisi mukava jos useammat ihmiset innostuisivat asiasta. Pispalan vedenalainen ranta on hänen mielestä muutenkin mielenkiintoinen paikka. Se ei ole luonnontilainen, mutta ei myöskään voimakkaasti ihmisen muokkaama saati pengertämä. Monessa kaupunkirannassa ei ole sitä lempeää, ihmisen vuosisatojen läsnäolon jälkeä, joka Jalkasta täällä viehättää.

Pinnan alla on olemassa ”unohtunut Pispalan historiallinen arkisto”, kuten Jalkanen kuvaa. Veden alla on nähtävissä kaikenlaista aikojen kuluksa jätettyä ja kantautunutta. Ja onhan vedenalainen tila muutenkin aina merkinnyt ihmiselle aikamatkaa. Vaikka joillekin vedenalainen paikka voi olla jotakin pelottavaa, sieltä löytyy ajaton alkutila, vakuuttaa Jalkanen. Hiljainen keinunta vedessä palauttaa luontoäidin kohdun rauhan ja yhteenkuuluvuuden tunteen.

Snorklaus ei ole kallis harrastus, joskin huoltoasemilta saatavat välineet eivät riitä. Maskin tulee sopia täysin yksilön kasvoille ja huurtuminen tulee estää, Jalkanen kertoo. Hän esittelee snorklaukseen liittyviä asioita, välineitä, niiden hankintapaikkoja sekä ottamiaan vedenalaisia kuvia Pispalan karnevaalien aikana 26. toukokuuta Kirjastotalolla kello 15.

"Sinisellä rajalla", varsin surrealistisessa tunnelmassa pinnan alla.

ruus ja tyhjä horisontti näyttäytyy turvallisena vain niille jotka ovat sen sellaiseksi kokeneet jo lapsena, ennen kielen osaamista.

Jalkanen joutuu monesti kertomaan, että hänen kankaalle toteuttamat teoksista eivät ole maalauksia. Usein ne nimittäin antavat hyvin maalauksellisen vaikutelman vaikka hänen perustyövälineensä on kamera. Mieli-kuva maalauksesta ei ole kuitenkaan aivan väärä, sillä Jalkanen siirtää kameralla Pispalan rannasta pysäytetyt hetket kankaalle öljymaalauksen tapaisilla pigmenttiväreillä. Hänen käyttämänsä maapohjaiset värit kestävät valoa satoja vuosia, kuten parhaat taiteilijaöljyvärit. Jalkanen tekee myös maalauksia ja veistoksia, silloin kuin täytyy ilmaista sellaista, mitä ei voi kuvata.

Pispalassa Jalkanen on asunut vuosikymmenen. Ensimmäinen Pispalan rannan näkymiä esitellyt näyttely ”Kun aika seisahtuu” syntyi seitsemän vuotta sitten. Vastaavia näyttelyjä on sittemmin ollut kymmeniä Suomessa ja ulkomailla. Aivan äskettäin hänellä oli näyttelyt samanaikaisesti Espanjassa Jijonassa ja Art Pispalassa. Laajimmin Pispalan rannan tunnelmia on ollut esillä hänen koko Varkauden taidemuseon kattavassa lähes 800 m² yksityisnäyttelyssä.

Äskettäin näyttelymatkalta Espanjan Valenciassa sijaitsevasta pienestä vuoristokaupungista Jijonasta palannut Jalkanen koki sen, että pispalalaisena oli helppo olla sikäläisten asukkaiden kanssa. Hänen mielestä Pispalassa vallitsee vuoristokylän tun-

nelma. Alkuperäisasukkaiden lisäksi kyliin valikoituu samanhenkisiä ihmisiä, joita oma vuoristokylä kiinnostaa enemmän kuin muu maailma. Eroa on tasamaalla asuvien kanssa. ”Vuoristo on Pispalan äiti”, hän toteaa.

Vuosikymmen sitten Pyhäjärven maisema pysäytti Jalkasen niiden havaintojen ja elämäntuntojen äärelle, jotka olivat häneltä täysin unohtuneet. Hän palasi kaukaa, urbaanin high tech –elämän vauhtipyörästä, lentokentiltä kiireisiltä komennuksilta. Ne veivät Nokian tietokonesuunnitteluinsinööriä vuosikaudet työtehtäviin, 37 maahan. Sellaista elämää aikansa elettyään, herää kysymys mikä oikeasti on elämän tarkoitus. Suunnitteluinsinöörit tekevät työtään ja luovat uusia tuotteita, joiden elinikä on kuitenkin usein vain muutama vuosi. Valtava määrä intensiivistä huipputeknologian kehitystyötä unohtuu, katoaa. Sen sijaan luonnossa ja taiteessa on ikuisuuden tuntu.

Siirtyminen takaisin luonnon lähelle Pyhäjärven rantaan sai Jalkasen katsomaan ympärilleen pikkupojan silmin, kuin muisti olisi palannut. Jalkanen valokuvasi, kalasti ja kulki vesillä nuorena ollessaan. Nyt tuntui siltä, että veden äärellä oli loppumattomat määrät nähtävää, tavoitettavaa. Ne olivat huomaamattomissa vuosikymmenet.

Kokonaan Jalkanen ei ole hylännyt suunnitteluinsinöörin töitä, vaan tekee silloin tällöin projekteja. Eikä teknologia sinällään ole hänelle mikään kirosana. Siirtäähän hän työnsä kankaalle uusilla huipputekniikan laitteilla. Mutta aina on syytä pohtia, onko tek-

nologia renki vai isäntä.

Jalkanen taidetta on nähtävillä hänen ateljeegalleriassa Pispalassa. Se on avoinna sopimuksen mukaan (puh. 044 - 3450257). Pispalan karnevaalien viikonloppuna ateljee on avoinna sunnuntaina 27.5. kello 14-17.

teksti: Hannu T. Sepponen
kuvat: Timo Olavi Jalkanen